

اندیشه‌ی اصحاب فرهنگستان علوم اسلامی

(با تأکید بر اندیشه‌ی سیاسی)

www.ketab.ir

- سرشناسه: پورابراهیم اهوازی، محمدصادق، ۱۳۶۲ -
عنوان و نام پدیدآور: اندیشه‌ی اصحاب فرهنگستان علوم اسلامی (با تأکید بر اندیشه‌ی سیاسی) //
مشخصات نشر: تهران: مؤسسه فرهنگی هنری و انتشارات مرکز اسناد انقلاب اسلامی،
۱۳۸۸،
۲۷۲ ص.
مشخصات ظاهری: مؤسسه فرهنگی هنری و انتشارات، مرکز اسناد انقلاب اسلامی، ۱۱۱۱
فروست: اندیشه‌ی سیاسی، ۶۵.
شابک: ۳۰۰۰۰۰ ریال: 9-950-419-978-964
- فیا
کتابنامه به صورت زیر درج شد:
فرهنگستان علوم اسلامی -
علوم اسلامی - فلسفه
Islamic science --Philosophy*
اسلام و سیاست - ایران - قرن ۲۰
Islam and Politics --Iran -- 20th Century
تمدن اسلامی
Islamic Civilization*
سازمان‌های اسلامی - ایران
Islamic institutions -- Iran*
اسلام - تجدید حیات فکری
Islamic renewal
مؤسسه فرهنگی هنری و انتشارات مرکز اسناد انقلاب اسلامی
BP۳
۲۹۷/۰۶۰۵۵۱۲۸
۵۷۲۴۹۳۷
- وضعیت فهرست نویسی:
یادداشت:
موضوع:
موضوع:
موضوع:
موضوع:
موضوع:
موضوع:
موضوع:
موضوع:
موضوع:
موضوع:
شناسه افزوده:
رده‌بندی کنگره:
رده‌بندی دیویی:
شماره کتابشناسی ملی:

مؤسسه فرهنگی هنری و انتشارات

عنوان: اندیشه اصحاب فرهنگستان علوم اسلامی (با تأکید بر اندیشه سیاسی)

تألیف: محمدصادق پورابراهیم اهوری

نوبت چاپ: اول، تابستان ۱۳۸۸

شمارگان: ۱۰۰۰ قیمت: ۴۵۰۰۰ تومان

حروفچینی و لیتوگرافی: مؤسسه فرهنگی هنری و انتشارات مرکز اسناد انقلاب اسلامی

چاپ و صحافی: چاپخانه مرکز اسناد انقلاب اسلامی

شابک: ۹-۹۵۰-۴۱۹-۹۶۴-۹۷۸

ISBN: 978-964-419-950-9

کلیه حقوق این اثر برای ناشر محفوظ است.

نشانی: تهران، خیابان شریعتی، نرسیده به میدان قدس، روبهروی پمپ بنزین اسدی، پلاک ۱۹۵۴،

مرکز اسناد انقلاب اسلامی. صندوق پستی ۱۹۳۹۵/۳۸۹۶ تلفن: ۲۲۲۱۱۱۹۴ تلفکس: ۲۲۲۱۱۱۷۴

www.irdc.ir

ارزیابان: محمدشجاعیان - علی اصغر نصرتی - مصطفی جمالی

فهرست مطالب

۱۱	 مقدمه
۱۳	 پیشگفتار
۲۳	 فصل نخست: راه نجهان و کل گیری «فرهنگستان»
۲۵	 مقدمه
۲۵	 معرفی بنیان گذار
۲۶	 دیدگاه های سیاسی و اجتماعی پدر
۲۸	 مواضع عملی پدر؛ تأسیس حزب برادران
۳۱	 مروری بر فعالیت های گوناگون سید منیرالدین حسینی
۳۲	 دوره ی نخست
۳۴	 دوره ی دوم
۳۷	 دوره ی سوم
۴۱	 جمع بندی
۴۳	 فصل دوم: «خویشتن»، «جماعت» و «جامعه» در نگاه «فرهنگستان»
۴۵	 مقدمه
۴۵	 ۱- «خود» و «جماعت» در اندیشه ی جماعت گرایی
۴۹	 ۲- تفسیر فرهنگستان از «خود» (self)

۵۰	۲-۱- انسان و اختیار
۵۳	۲-۲- جایگاه «رشد» در انسان
۵۴	۳- تفسیر فرهنگستان از «جامعه»
۵۵	۳-۱- پیدایش جامعه
۵۸	۳-۲- غایت پیدایش جامعه
۶۳	۳-۳- جوامع الهی و الحادی
۶۵	۳-۴- جامعه بستر رشد انسان‌ها
۶۷	۴- تفسیر «فرهنگستان» از جماعت خود
۷۱	فصل سوم: «فرهنگستان» و مسئله‌ی غیریت‌سازی
۷۳	مقدمه
۷۴	۱- فرهنگستان و مدرنیته
۷۷	۱-۱- اصول بنیادین مدرنیته
۸۰	۱-۲- مدرنیته و جامعه‌ی اسلامی
۸۵	۱-۳- رنسانس
۹۱	۱-۴- علم مدرن
۹۲	۱-۴-۱- خاستگاه تاریخی و اجتماعی
۹۳	۱-۴-۲- پایگاه نظری
۹۵	۱-۴-۳- سیر تطور تاریخی
۹۷	۱-۴-۴- شاخصه‌ها و ویژگی‌ها
۹۸	۱-۴-۵- نقد علم مدرن
۱۰۲	۲- نقدهای فرهنگستان به فلسفه‌ی اسلامی
۱۰۷	علم حضوری و حصولی
۱۱۳	فصل چهارم: عقلانیت و ادبیات خاص جماعت «فرهنگستان»
۱۱۵	مقدمه

۱- عقلانیت و ادبیات خاص دینی	۱۱۸
۱-۱- امامت و عبادت	۱۱۸
۱-۲- فلسفه‌ی تاریخ شیعی و پرستش اجتماعی	۱۲۱
۱-۳- دین، ولایت الهیه و ایمان دینی	۱۲۵
۱-۴- نگاهی متفاوت به اصول فقه	۱۳۱
۱-۴-۱- ضرورت توسعه و تحول در علم اصول	۱۳۱
۱-۴-۲- جایگاه و پایگاه حجیت و یقین	۱۴۱
۱-۴-۳- عرف، عقل و عقلا	۱۴۴
۱-۴-۴- اسناد، اسناد، استناد	۱۵۲
۲- عقلانیت - بیات خاص علمی	۱۵۵
امکان و چگونگی تولید علم دینی	۱۵۹
۳- عقلانیت و ادبیات خاص فلسفی	۱۶۳
۳-۱- تعریف «فلسفه‌ی شرع اسلامی» به آثار	۱۶۵
۳-۲- تعریف به ارکان	۱۶۶
۳-۳- روند فلسفه‌ی شدن	۱۶۷
۳-۳-۱- اصول انکارناپذیر	۱۶۷
۳-۳-۲- مسائل اغماض‌ناپذیر	۱۶۸
۳-۳-۳- مراحل اجتناب‌ناپذیر	۱۷۲
فصل پنجم: چالش‌های معرفت‌شناختی و راه‌حل‌های پیشنهادی	۱۷۹
مقدمه	۱۸۱
چالش‌ها و راه‌حل‌ها	۱۸۳
چالش علم دینی	۱۸۴
چالش فلسفی	۱۹۳

فصل ششم: اندیشه‌ی سیاسی اصحاب فرهنگستان علوم اسلامی.....	۲۰۵
مقدمه.....	۲۰۷
۱- مدرنیته و اندیشه‌ی سیاسی «فرهنگستان».....	۲۰۸
۲- تأثیر فلسفه‌ی شدن بر اندیشه‌ی سیاسی «فرهنگستان».....	۲۱۲
۳- مؤلفه‌های دینی و اصولی.....	۲۱۸
۳-۱- ضرورت تشکیل حکومت و ضرورت وجود «ولی».....	۲۱۹
۳-۲- ولایت فقیه و حکومت دینی.....	۲۲۰
۳-۳- ویژگی‌های ولی فقیه و وظائف والی.....	۲۲۴
۳-۴-۱- پیش‌رض‌های حکومت دینی.....	۲۲۷
۳-۴-۲- گستره‌ی رسالت دین.....	۲۲۹
۳-۴-۳-۱- رابطه عقل، حس و تجربه با وحی.....	۲۳۰
۳-۴-۳-۲- تشریف‌حکم و دولت.....	۲۳۰
۳-۴-۴- مشروعیت معنویت و حقانیت حکومت.....	۲۳۲
۳-۵- جایگاه اصول فقه.....	۲۳۶
نتیجه‌گیری.....	۲۴۱
کتابنامه.....	۲۵۱
نمایه.....	۲۵۹

مقدمه

وقوع انقلاب اسلامی در ایران علاوه بر آن که در بعد اجتماعی و در ساخت عمل، سبب شد تا تحولات مثبت و درخشانی در سبک زندگی اسلامی و زندگی سیاسی مؤمنانه واقع شود، در ساخت آینده و نظر نیز به رشد، شکوفایی و پویایی تئوری‌های علوم انسانی اسلامی کمک‌ساز بوده است. در حقیقت، پس از پیروزی و تثبیت انقلاب اسلامی و با مطرح‌شدن و گسترش یادشده‌ای، دایره‌ی تمامی امور جامعه و حکومت با مبانی اسلامی، نیاز به روزآمدسازی و تولید تئوری‌های جدید در اقتصاد اسلامی، علم دینی و بومی و فلسفه‌ی سیاسی اسلامی بیش از پیش احساس شد. بر همین اساس، طیف وسیعی از متفکران و جریان‌های فکری به تأمل و تفکر در موضوعات کلان و تئوریک پرداختند.

در این میان، جریان کمتر شناخته شده‌ی «فرهنگ‌های علوم اسلامی قم» نیز با چنین دغدغه‌ای درصدد برآمد تا با تأسیس فلسفه‌ای بدیع (فلسفه‌ی مدن اسلامی)، به طرح‌ریزی بنیان‌های تمدن نوین اسلامی مبادرت ورزد. این جریان بر آن است که انقلاب اسلامی مقدمه‌ای برای حاکمیت دین اسلام در تمام ابعاد فردی و اجتماعی بشر است و آن را نخستین مرحله از ایده‌ی بزرگ تمدن‌گرایی اسلامی در مقابل تمدن مدرن می‌داند. از نظر این مرکز، برای بنای تمدن نوین و بزرگ اسلامی، تحقق انقلاب فرهنگی و تحول عمیق علمی و فرهنگی در سه عرصه‌ی حوزه، دانشگاه و نظام اجرایی ضروری است و تحول مذکور می‌بایست در چارچوب ارزش‌های آغازین شکل بگیرد و در همه‌ی عرصه‌ها مدیریت شود و قدرت تولید و مدیریت تحقق نظام‌های اقتصادی، سیاسی، فرهنگی جامعه و در یک کلام مهندسی اسلامی توسعه‌ی اجتماعی را در سطح کلان داشته باشد. در این راستا فرهنگستان،

غرب و تمدن آن را به‌عنوان کل واحد مبتنی بر ماتریالیسم و آغشته به شرّ تلقی می‌کند و رسالت خود را زدودن شرّ و آزاد کردن بشر از اسارت مادی و متصل کردن وی به دریای الوهیت می‌داند.

فرهنگستان برای رسیدن به فلسفه‌ی مورد نظر خویش، هم فلسفه‌ی اسلامی و هم مدرنیته را به چالش اساسی می‌کشد. از دید فرهنگستان، «ولایت» عنصر اصلی در منظومه‌ی عقیدتی شیعه است که دیگر مؤلفه‌های معارف دینی حول آن معنا پیدا می‌کند و موضوع «ولایت فقیه» نیز محوری‌ترین عنصر نظام دینی اسلام در ساحت اجتماعی به حساب می‌آید.

بر این اساس، نویسنده‌ی محترم اثر می‌کوشد تا با بررسی منظومه‌ی فکری فرهنگستان علوم اسلامی و مکتب و آراء در خصوص اندیشه‌ی سیاسی آنان، این مجموعه را به صورتی روش‌مند به جامعه علمی کشور معرفی کند و با منقح ساختن ادعاها و نقدها و دلایل آنان، راه را برای گفتگوی علمی بیشتر نقد و ارزیابی علمی و جامع ایده‌ی مورد نظر فرهنگستان هموار سازد.

مرکز اسناد انقلاب اسلامی امید دارد با انتشار این کتاب، ضمن ارائه‌ی تحلیلی از ماهیت و اهداف فرهنگستان علوم اسلامی و در معرض قرار دادن آراء و اندیشه‌های این جریان علمی و اسلامی، به تقویت حوزه‌ی مطالعه و پژوهش در سائل کلان تمدن اسلامی یاری رساند و با کمک محققین و صاحب‌نظران این عرصه، در مسیر تعالی علم دینی و برپایی کرسی‌های آزاداندیشی گام زند.

این مرکز، تلاش‌های محقق محترم اثر جناب آقای محمدحسن پیرابراهیم اهوازی را ارج می‌نهد و از زحمات معاون پژوهشی مرکز قم آقای حجت‌الله علیم مدنی و نیز از تلاش‌های همکاران محترم مؤسسه فرهنگی هنری سپاسگزاری می‌کند.

مرکز اسناد انقلاب اسلامی